

UDK: 262(093) (Korčula)
Izvorni rad

POPIS KORČULANSKIH SVEĆENIKA OD KONCA XVI. DO KONCA XIX. STOLJEĆA

Alena FAZINIĆ, Korčula

Grad Korčula bio je biskupsko sjedište od 1301. do 1828. godine. Stariji mjesni povjesnici sastavili su razmjerno cjelovit popis biskupa koji su djelovali u Korčuli, ali ne i popis svećenika i župnika. U ovom prikazu iznesen je, na temelju župnih matičnih knjiga krštenih, vjenčanih i umrlih, popis mjesnih svećenika, a dijelom i župnika za razdoblje od konca XVI. do konca XIX. stoljeća.

Svećenici su stoljećima bili značajni društveni stalež, nerijetko jedini školovani, odnosno pismeni stanovnici malih sredina. U gradu Korčuli gdje je 1301. godine osnovana biskupija, uz biskupa je stolovao kaptol s brojnim kanonicima. Tu je bio i župnik i brojni drugi svećenici.¹ Iako je grad bio malen, s razmjerno malim brojem žitelja, tisuću do dvije i pol tisuće najviše², svećenika je istodobno uvijek bilo dosta. Redosljed i imena korčulanskih biskupa objavili su stari mjesni povjesnici i pisci³, ali o svećenicima se do sada malo pisalo, a najviše se o njima može saznati iz župnih matičnih knjiga krštenih, vjenčanih i umrlih. Naime, u tim knjigama koje su, prema propisima Tridentinskog koncila dužni voditi svi župnici, odnosno župe, svećenik koji dijeli sakramente ili obavlja obred upisuje i svoje ime, a vrlo često i zvanje i funkciju. Korčulanske matice sačuvane su od konca XVI. stoljeća,⁴ ali iz njih a niti iz drugih isprava do sada nije sastavljen popis svećenika koji su ovdje djelovali. Doduše, takav cjelovit popis gotovo je nemoguće sastaviti, jer su za razdoblje prije uvođenja matičnih knjiga mnoge isprave i imena izgubljeni, odnosno nezabilježeni, dakle nepoznati.

¹ Dr. Vinko FORETIĆ, *Otok Korčula u srednjem vijeku do 1420. g.*, Zagreb, 1940, str. 72–74, 338.

² Dr. Alena FAZINIĆ, *Neki podaci o stanovništvu grada Korčule iz župskih matičnih knjiga od XVI. do XIX. stoljeća*, *Croatia Christiana periodica*, Zagreb 1991, br. 9 str. 55–61.

³ Dr. Antun PAULINI (XVIII. st.), *Storia ecclesiastico – profana di Curzola* (rukopis u Opatskoj knjižnici u Korčuli). Pietro DIMITRI (XIX. st.), *Vescovado* (rukopis u Opatskoj knjižnici u Korčuli).

⁴ Matične knjige krštenih i vjenčanih vode se u Korčuli od 1583. godine, a umrlih od 1642. godine. Sve knjige čuvaju se u Opatskom arhivu u Korčuli.

S pojavom matica stanje postaje nešto drukčije, no ne može se tvrditi da su svi svećenici koji su djelovali u Korčuli u tim knjigama potpisani, a isto tako ni da su svi zabilježeni djelovali i živjeli u gradu.

U starijem razdoblju svećenici se obično upisuju samo s naslovom Don, rjeđe kanonik, arhidakon, prepozit, a sasvim rijetko parroco (župnik). Ponekad je zapisano da je neki svećenik izvan Korčule, iz kojeg susjednog otočkog mjesta, pa čak iz daljnijega, npr. iz Hvara. Ako je biskup vršio obred, on svoj naslov redovito i bilježi, no takvi su slučajevi iznimke, a odnose se na posebno ugledne pojedince ili obitelji.

U ovim matičnim knjigama zamjećuju se još neke vrijedne i značajne pojedinosti: tako se npr. mnogi svećenici, ponajprije domaći sinovi koji kao mladi počinju službovati u ovoj župi, potpisuju naslovom Don, u zrelijim godinama su već kanonici, a bilježe i službu koju obavljaju: župnik, prepozit, ekonom i dr. No, nemali je broj svećenika, pa i mjesnog podrijetla, koji već pri prvom upisu ističu svoj kanonički naslov. Vjerojatno je riječ o svećenicima koji su, nakon školovanja u većim sredinama u nas ili Italiji, započinjali službovanje negdje drugdje, možda i na otoku, a tek se kasnije vraćaju u Korčulu, sada već s višom čašću.

Isto tako valja spomenuti da tijekom proučenog razdoblja samo dvojica svećenika Korčulana postaju biskupima: Nikola Španić korčulanskim (1673–1707) i Josip Zaffron najprije šibenskim, potom dubrovačkim. Još su neki svećenici, rodom Korčulani, bili biskupi, no u ranijem vremenu: Vito Ostoić biskupom krbauskim, a Luka Tolentić šibenskim (1428–1491).⁵ Osim toga, poznata su brojna imena Korčulana iz grada ili otoka koji su kao svećenici ili redovnici djelovali diljem Dalmacije, u raznim gradovima Italije, ali i dalje u Europi. O najistaknutijima već je dosta pisano, a sigurno će nova otkrića isprava obogatiti i proširiti spoznaje o njihovom radu.⁶

Ovdje donosimo imena svećenika i podatke o njihovim službama, odnosno častima u Korčuli. Nažalost, za mnoge je teško, a vjerojatno i nemoguće doznati godine rođenja, odnosno smrti. Ipak, po prezimenima se može ustvrditi da je najveći broj korčulanskih svećenika s ovoga područja, odnosno iz grada, otočkih mjesta ili obližnjih krajeva Dalmacije. Stranaca je bilo vrlo malo, zapravo ih među svećentvom ni nema, ali su zato biskupi uglavnom stranci, pretežno iz talijanskih gradova, najviše iz Mletaka.

⁵ Luka Tolentić imenovan je biskupom u Šibeniku 1469. godine te ima znatnu ulogu pri gradnji tamošnje katedrale u kojoj je i sahranjen.

⁶ Spomenut ćemo samo neka imena: Jakov Baničević stariji (1466–1532) kanonik, bio je diplomat, tajnik cara Maximilijana I. Studij završio u Bologni i Padovi; humanist, književnik. Jakov Baničević mlađi, kanonik i arhidakon u Korčuli, bio je vikar Patrijarha u Akvileji, potom na dvoru Karla V, u Rimu, a umire oko 1560. u rodnom gradu. Frano Nikonić (1501–1549) studirao u Padovi, gdje je kasnije predavao pravo. Vrativši se u Korčulu postaje svećenik, potom kanonik. Odlazi na papinski dvor u Rim, gdje obavlja značajne dužnosti. Bavio se i književnim radom. Vicko Paletin O.P. teolog, putnik, kartograf. Kao misionar boravio je desetak godina u Americi. Pisac brojnih rasprava i knjiga s područja pomorstva.

Po stoljećima, broj svećenika upisanih u matičnim knjigama je slijedeći:

1582–1600 35 (knjiga rođenih i vjenčanih)

1600–1700 74 nova imena i nekolicina iz prijašnjeg stoljeća

1700–1800 68 novih imena uz one iz prošloga stoljeća

1800–1900 27 novih imena uz one iz prošloga stoljeća.

U Korčuli je broj stanovnika tijekom XVII. i XVIII. stoljeća gotovo istovjetan, a kretao se oko tisuću. Broj svećenika u tom vremenu također je približno jednak, a može se pretpostaviti da je slično stanje bilo i u ranijim, ovdje neprikazanim razdobljima. No, do osjetnog pada njihova broja dolazi tijekom XIX. stoljeća, iako se istodobno stanovništvo stalno povećavalo te do konca stoljeća i udvostručilo. Tada, naime, škola i pismenost postaju dostupni većem broju ljudi, sve je više obrazovanih svjetovnjaka, a i onih iz siromašnih obitelji. Osim toga, 1828. godine ukinuta je korčulanska biskupija, potom i kaptol, pa glavnu crkvenu ulogu i dužnost u gradu preuzima župnik koji će 70-ih godina dobiti počasni naslov mitronosnog opata.

U XIX. stoljeću još se nešto zamjećuje: najveći broj svećenika u gradu podrijetlom je iz otočkih seoskih okružja, a u predašnjim su razdobljima najbrojniji bili sinovi uglednih plemićkih i građanskih obitelji. Štoviše, one su gotovo u svakoj generaciji imale bar po jednog svećenika, a ponekad i više.

Popis koji slijedi nije cjelovit, a treba ga nadopuniti i svećenicima ranijih stoljeća.

Posebno je izdvojen popis gradskih župnika, no tu ima velikih praznina i nepoznanica koje će, nadamo se, daljnja istraživanja obogatiti novim imenima i godinama službovanja pojedinih župnika.

Radi preglednosti i cjelovitosti, na koncu je dodan i već objavljen i poznat popis korčulanskih biskupa.

Bez dvojbe, ne samo za povijest Crkve u Hrvatskoj već i za bolje poznavanje i razumijevanje cjelokupnog života u nas, podaci koji se odnose na pojedine staleže, njihovu nazočnost i djelatnost u pojedinim sredinama, vrijedni su našeg istraživanja i pozornosti.

SVEĆENICI U GRADU KORČULI

1582–1600

Frano Ardentini, kanonik

Augustin Azali

Ivan Carensis

Celiubin...

Petar Baničević, kanonik

Ivan Baranović

Antun Cetinić

Marko Costa

Marko De Caris +1603.
Paško De Mateis
Ambroz De Paulis
Antun De Paulis
Anđeo Gabrielis, kanonik
Jakov Gabrielis
Rafael Gabrielis
Anđeo Ismaeli
Bartul Karlić
Petar Letis
Antun Mamertini
Lovro Mirošević
Frano Nikolino
Franko Ordonisius
Nikola Paus
Antun Rozanović, kanonik, arhidakon
Marko Sasnić
Ivan Valentini

1600–1700.

Ivan Andrijić, kanonik +1659.
Jakov Andrijić
Ambroz Angelis, kanonik, arhidakon +1721.
Nikola Baničević, kanonik
Antun Biljanović, kanonik +1688.
Franko Cetinić
Nikola De Albis, kanonik
Ivan De Angelis +1716.
Ivan Krstitelj De Novo
Mate Foretić, kanonik +1716.
Marin Geričić +1710.
Sebastian Geričić, kanonik
Domenik Giunio +1689.
Ivan Giunio +1706.
Marin Hoglian +1642.
Nikola Hoglian
Nikola Kapor, arhidakon +1729.
Vicko Lešić, kanonik 1600–
Augustin Letis
Marko Marinović
Juraj Manesi
Luka Miljenović, kanonik
Jerko Mirošević +1716.
Ivan Nalis, kanonik, župnik
Jakov Nalis, kanonik +1663.

Matija De Paulis
Vicko De Paulis
Antun De Petris, kanonik
Nikola Draganić, kanonik, arhidakon
Jakov Giunio
Frano Goriglavić

Vicko Ismaeli

Frano Miutini

Ivan Rozanović, kanonik

Ivan Angelis, kanonik +1684.

Frano Arneri
Marko Azali, kanonik
Ivan Buda

Vicko Cetinić, kanonik
Donko De Paulis
Mihovil De Polo, kanonik, župnik
Franko Donjerković, kanonik, arhidakon

Jeremija Giunio, kanonik, župnik +1706.
Silvestar Giunio, prepozit, župnik 1738–1808.
Sebastian Goriglavić

Ivan Hranica

Marin Letis, kanonik, arhidakon +1706.
Donko Lovričević, kanonik +1704.
Sebastian Milovčić +1683
Stjepan Milovčić, kanonik +1732.
Antun Miutini, kanonik 1634–1720.

Juraj Nalis
Jakov Nališković, kanonik

Antun Pavlović +1716.

Ivan Paulini +1679.

Nikola Rotundus, kanonik, župnik

Jakov Salečić, kanonik

Sebastian Sansović

Vicko Sinković, župnik

Jakov Španić, kanonik +1706.

Augustin Trojanis, kanonik, župnik

Vicko Vidović, kanonik

Andrija Vilović

Marin Vilović, kanonik +1667.

Marin Vilović ml.

Nikola Zamagna

Frano Žaknić

Marko Žaknić, kanonik

1700–1800.

Kuzma Andrijić, kanonik, župnik +1758(?)

Vicko Andrijić, kanonik, župnik

Antun Bačić 1769–1836.

Franko Bartulović

Donko Beor, kanonik 1711–1791.

Antun Caris

Ivan Cetinić

Jakov De Angelis

Marko Depolo +1730.

Mihovil Depolo, župnik, kanonik

Antun Farac, kanonik 1722–1806.

Luka Ferro

Grgur Geričić, prepozit +1783.

Jakov Giunio, kanonik +1732.

Marin Gjurgjević, kanonik 1722–1788.

Ivan Ivanišević

Marin Jurjević, kanonik 1720–1788.

Josip La Neve

Donko Lešić, kanonik

Kuzma Lešić +1778.

Franko Marinović, kanonik 1721–1790.

Ivan Milovčić

Marko Milovčić

Andrija Miloš, kanonik, arhidakon,
župnik 1737–1807.

Sebastian Nicoli

Nikola Paulini, kanonik +1709.

Marin Protić

Filip Rozanović, kanonik +1680.

Nikola Sladović

Marin Stanoević

Nikola Španić, kanonik +1654.

Frano Vilović +1716.

Ivan Vilović

Mark-Antun Vilović

Jakov Viscardi, kanonik

Franko Zilio, prepozit

Frano Žilković, prepozit

Jakov Arneri, kanonik

Marko Beor

Anđeo Boschi

Frano Bosnić Kovačić, župnik

Jakov Cetinić, kanonik

Dominik Donjerković +1753.

Marko Drušković

Ivan Duodo, kanonik +1740.

Juraj Filipi, kanonik, župnik 1750–1824.

Frano Franulović

Franko Grassi

Antun Gubernić

Marko Lešić, arhidakon 1773.

Franko Letis +1730.

Andrija Miloš 1773–1838.

Ivan Mirošević, kanonik, +1761.

Antun Miutini, kanonik 1708–1794.

Vicko Miutini

Virginus Paoli (Pavlović) +1775.
Ambroz Pavlović, kanonik
Josip Perli
Antun Petković, kanonik, župnik 1756–1810.
Ivan Salečić, kanonik
Marin Semitecolo, kanonik +1761.
Donko Ševilo, kanonik, župnik
Antun Španić +1777.
Antun Tomović
Mark Antun Verzoti 1719–1786.
Donko Vilović
Ivan Antun Vilović 1760–1840.
Antun Zanetti
Jakov Zechini, kanonik +1767.

1800–1900.

Andrija Alibranti, kanonik
Marko Bačić
Petar Bačić, kanonik
Vicko Bonguardo 1818–1888.
Antun Depolo, kanonik
Grgur Depolo, župnik
Mihovil Fabris
Antun Gašparović, kanonik 1818–1859.
Donko Gregurić-Kasandrić
Petar Joković
Ivan Kapor, arhiepzbiter 1775–1849.
Kuzma Petković, kanonik
Mate Rizzi
Petar Sardelić
Božo Trojanis, opat, župnik
Ivan Zaffron, kanonik, biskup 1806–1881.

Domenik Petković, kanonik, župnik
Pavao Petković, kanonik
Jakov Pomenić 1708–1783.

Ante Skokandić
Frano Smrkinić 1715–1790.
Ivan-Antun Španić +1764.
Teodor Španić

Franko Vilović 1732–1810.
Nikola Vilović +1734.

Grgur Zmajić
Jakov Zmajić

Frano Arambašić
Grgur Boschi, kanonik, arhidakon, župnik
1793–1854.
Andrija Botica
Juraj Depolo-Beor
Grgur Dimitri, župnik
Nikola Fantela, kanonik 1808–1861.
Antun Gašparović, kanonik 1818–1859.
Donko Gregurić-Kasandrić

Marko Petković 1805–1872.

Ivan Stipković, kanonik
Kuzma Tulić
Roko Zaffron 1756–1843.

ŽUPNICI ŽUPE SV. MARKA (STOLNE CRKVE) U KORČULI

Na temelju upisa u matične knjige župe, mogu se djelomično ustanoviti svećenici koji su ovdje obavljali župničku službu, a već su navedeni i u gornjem popisu svećenika.

1600–1700.

Nikola Rotundus, kanonik: kao župnik upisan u matici rođenih prvi put 1625, posljednji 1634, a u matici vjenčanih 1632–1634.

Trojanis Augustin, kanonik: kao župnik upisan u matici rođenih 1675–1694.

1700–1800.

Antun Farac 1722–1806. kanonik: kao župnik upisan u matici rođenih 1765.

Andrija Miloš 1737–1807, kanonik: kao župnik upisan u matici rođenih 1769.

Ivan Nalis kao župnik upisan u matici krštenih 1772, u matici vjenčanih 1722–1780.

Augustin Kvinčić 1573–1605. (korčulanski biskup)	"
Rafaël Ripa 1605–1610.	"
Teodor Diedo 1611–1625.	"
Jakov Faganeo 1626–1642.	"
Franjo Manola 1643–1664.	"
Jerolim Andreis 1675–1777.	"
Nikola Španić 1673–1707.	"
Marin Drago 1708–1733.	"
Vicko Kosović 1734–1761.	"
Mihovil Triali 1761–1771.	"
Ivan Cesana 1771–1774.	"
Simon Spalatin 1775–1781.	"
Antun Belglava 1781–1787.	"
Josip Kosirić 1787–1802.	"

ZUSAMMENFASSUNG

Die Stadt Korčula war der Bischofssitz ab 1301 bis zum Jahre 1828. Die älteren Historiker haben schon ein ziemlich vollständiges Verzeichnis der Bischöfe, aber auch der Priester und der Pfarrer aufgestellt.

In dieser Arbeit wurde aufgrund der Tauf-, Trauungs- und Sterbebücher eine Liste angegeben mit den Namen der Ortpriester, teilweise auch der Pfarrer, ab Ende des 16. bis zum Ende des 19. Jh-s.

(übers. I. TOMLJENOVIC)